

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24-	v upravnitvju prejemam:	K 22-
celo leto	K 24-	celo leto	K 22-
pol leta	12-	pol leta	11-
četr leta	6-	četr leta	550

na mesec . . . . . 2- na mesec 190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (l. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.
Inserat velja: petekostna petek vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijskih dogovorih.

Upravnitvju naj se podlajajo naročnine, reklamacije, inserati itd.

to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vposlatne naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

"Slovenski Narod" velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25-	za Nemčijo:	K 28-
celo leto	13-	celo leto	K 28-
pol leta	6-	za Ameriko in vse druge dežele:	
četr leta	650	celo leto	K 30-

na mesec 230

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnici ali znanki.

Upravnitvju: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dveri levo), telefon št. 85.

U boju za pravico.

Narodnonapredna stranka je vstopila v deželni zbor z namenom, posvedočiti pred celo deželno svojo pripravljenost in svojo dobro voljo za delo, za resno in stvarno delo na skupno korist vsega prebivalstva. Takorekoč v zadnjem trenotku se je odločila, da opusti vse, kar bi moglo manjšini zaviliti odgovornost, če bi deželni zbor bil oviran pri delu ali če bi sploh ne mogel delati.

Predpogoji vsakega dela je severa, da postopa prezidij deželnega zabora pravično in lojalno in popolnoma nepristransko in dalje, da večina deželnega zabora brezpogojno respektira pravice manjšine in ne stori nič kričnega, ali celo protipostavnega.

Videti je pa, da imajo klerikali o pravici in pravičnosti, kakor o respektiranju postava ravnotako čudne pojme, kakor Čočov France o spodbudem obnašanju.

Večina ima dolžnost skrbeti, da se nič ne zgodi, kar bi manjšini potisnilo bojno kopje v roke. Večina je odgovorna za to, da deželni zbor dela in večina bo tudi odgovorna, če deželni zbor ne bo delal; če pride do boja, nastal bo samo vsled krivičnega, pristranskega in nezakonitega postopanja deželnozborske večine.

Narodnonapredni poslanci so s svojim postopanjem dokazali, s kaki-ni nameni so prišli v dež. zbor. Naspromet pa so klerikalci pokazali, da vrla pri njih razpoloženje, ki mora prisiliti narodnonapredno stranko, da se posluži sredstev silobrana.

Pomisliti je samo eno: Na prezidiju sedi očasno dež. glavar, ki s pozno kakega dosluženega šaušpilera zagotavlja, da bo vedno lojalno postopal. Dejanja njegova pa se ne strijnajo z njegovimi besedami. Evo dokaza! V zadnji tajni seji je Demšar po domače Čočov France z živinsko surovostjo napadel dr. Novaka. Morda bi ga bil še zakljal, ko bi ga drugi ne bili na stran potisnili. A pri vsi svoji lojalnosti mu dež. glavar še ukora ni dal in se menda popolnoma strinja s »Slovencem«, ki je navdušeno pozdravil tolojava vredno dejanje Demšarjevo ter mu zaklical: Zdaž Buž vrlemu poslane Demšaru, ki je postopal tako, kakor je najumestnejše postopanje z liberalci.

Po »Slovencu« je toraj najumestnejše postopati z liberalci na ta način, da se ga s polenom udari po glavi ali pa mu zasadi nož v trebuh.

Za Demšarjevo rokovnjaštvo, ki bi je vsak parlament izvzemši samo kako cigansko korporacijo z ogorčenjem odsodil, ni imel Škulje niti grajalne besede, nego je včeraj ves čas še v zaščito jemal tega tipičnega reprezentanta klerikalizma.

Dalje! V postavi je zapisano, da določa dnevni red dež. glavar. Koder hoče večina mirno delati in ji je na tem ležeče, da manjšina nima vzroka nastopiti bojno pot, tam se deželni glavar vedno dogovori z vsemi strankami glede dnevnega reda. Nazor, da manjšina nima ničesar govoriti glede določitve dnevnega reda, je že premagan in povsod na svetu so pomanjkljivosti veljavnega zakona izpopolnili s tem, da so uveli konference klubovih načelnikov, v katerih se določi program delovanja. Ni dvoma, da bo sčasoma tudi ustanovljeno načelo, da ima manjšina pri določitvi dnevnega reda svoje pravice, ki so se ji drugod že faktično prisoznale.

V kranjskem dež. zboru je v časih klerikalne obstrukcije imel takratni deželni glavar Detela najnežje ozire na klerikale. Štel si je v dolžnost, da stoji nad strankami in da je manjšini strogo pravičen. Bil ji je včasih še dosti več kot pravičen. Nobene stvari ni ukrenil, da bi prej ne bil obvestil klerikale in se z njimi domenil.

Tisti časi so minuli. Klerikale in njih deželni glavar postopajo tako, kakor da je napredna manjšina popolnoma brezpravna. Dnevni red se določa ne da bi se kaj vprašalo manjšino in na dnevni red včerajšnje seje je deželni glavar popolnoma protizakonito postavil celo različna ustna poročila.

Dr. Tavčar se je temu uprl in zahteval, da mora dež. glavar postopati po postavi, na kar so se dotična poročila seveda moralna odstaviti z dnevnega reda.

Ti dogodki še niso tragični ali simptomatični so in pričajo, da je pri vsi prizanesljivosti narodnonapredne stranke postal nasprotnje v dež. zboru skrajno napeto. Bliskati se je že začelo — če bo tudi grmelo, za to bodo odgovorni klerikalni nasilneži.

»Jaz lažem!!« plane pokonec Vardjan, ki je pazno poslušal vsako besedo. Pijača je govorila v njem, alkohol. »Dobro, kaj stavite, gozdje, da grem noči opolčiti ... no, kamor kdo hoče.«

»Na Slemem v mrtavnico!« vpraša nezaupljivo Rus.

»Magar. Tema je, pa bom šel. Koliko stavite?«

»Beži, beži, kdo ti bo pa verjet, da si bil res gor! Kdo bo pa šel za tabo?« se smeje neverni lesotržec.

»Ni treba nikomur hoditi za mano...«

»Seveda, da nas boš še lažje nalačal!« modruje davkar.

»Kaj nalagal! Čakajte no, da izgovorim ... Vi greste lahko ven na hodnik, od tam se vidi naravnost v okno mrtavnice. Ko bom prišel gori, vnetil bom vžigalico, da se bo okno posvetilo in znali bote, da je Vardjan gori.«

»No, Rus ...!« dregajo gospodje.

»Prav! Tu je dvajset kron stave!« vrže Rus na mizo bankovec in izprazni kozarc.

»Pri meni pa dobite denar, Vardjan, kadar se vrnete, pravi kontrolor in vtakne bankovec v žep.«

»Samo, če mi ga boste res dali...« se nasmehne žganjar nezupno, ker se mu je ta pot zdela premenljiva, da bi zaslužil toliko stave. Rekel pa vendar ni nič. »Če bo, bo... si je misil.«

»Dali — Seveda ga bom dal! Saj vendar nismo otroci!«

»Kajpak, da boš dobile, potru-

Zakaj se naj zgodovina, zemljepis in matematika poučuje tudi v v štih razredih slovenskih srednjih šol v slovenščini?

Z odlokom z dne 25. okt. 1907., št. 2575 je visoko e. kr. naučno ministristvo določilo, da se imajo razven nemščine v višjih razredih naših gimnazij še tudi nadalje poučevati z nemškim njenim jezikom zgodovina, zemljepis in matematika. — Zato so se v začetku 1908. leta slovenski srednješolski strokovni učitelji teh. predmetov v svojih odsekih o tem posvetovali ter se enoglasno izjavili na sledični način:

1. Zgodovina in zemljepis sta učna predmeta, ki se podučujeta zaračno predmeta samega, nista pa sredstvo za izpolnjevanje v znanju nemškega jezika.

2. Zgodovina nima samo nameha, da podaja dijaku neko kopico zgodovinskih dogodkov, ampak mora predvsem vzgajati značaj, vplivati blagodejno na sreči in dvigati etično pojmovanje učencev, kar se pa da doseći le v materinskem jeziku gojenca.

3. V nižjih razredih gimnazije se poučuje ista snov v slovenskem jeziku. V višjih razredih pa naj se razumevanje zgodovine poglobi, česar se nikakor ne more doseči z nemščino; zakaj praktična izkušnja kaže, da ubija hitri prehod iz slovenščine v nemščino gojenčev duh, namesto da bi ga razvijal. Gojenec še ne obvlada jezika za samostojno izražanje lastnih misli, kar ga sili, da se uči predmete brezmiseln na pamet. To mu jemlje toliko časa, da mora ali zanemarjati druge predmete in tudi telesno vzgojo, ali pa da postane, ker je delom preobložen, nezmožen za nadaljevanje svojih študij. To učenje na pamet tudi ovira

logično mišljenje in ne krepi vsebinskega pojmovanja nemških izrazov. Nemška beseda in večkrat tudi cela stavnica misel je dijak prazen fantom brez vsebine in brez duha.

4. Ker dijak slovensko misli, še le iz slovenščine prevaja v nemščino, trpi pri tem znanje slovenskega v nemškega jezika. Dijak se ne izraža s temeljito gotovostjo ne slovenski, ne nemški, da, pogosto se opazuje, da je naravna posledica te dvojezičnosti samo ječljajoči govor. Zaradi tega ne govorji dijak, ko zapusti po osmih letih srednjo šolo, pravilno ne slovenski, ne nemški.

5. Dvojezičnost v šoli uplica tudi neugodno na razvoj značaja, ubija enotnost naziranja, izkratka pravila iz človeka dvoživk, kar govorovi v korist ne naroda, ne države.

6. Da bi se učili dijaki nemščino s pomočjo zgodovine, bi le tedaj moge bilo, ako se vpelje konverzačna metoda. To pa izključuje že visoko število učencev, zlasti pa preobširno predpisana snov. Važnejši zgodovinski dogodki se lahko z nemškim učnim jezikom obravnavajo pri pouku nemščine, za katere treba itak izpremeniti učni načrt in čitanke.

7. Da bi se vpeljal, oziroma pridržal jezikovni dualizem v šoli, je iz pedagoškega stališča osobiti; sklicujemo se na merodajna mnenja vseh znanstvenikov in najoličnejših pedagogov, ki vedno povdarijajo, da naj se dijak daje srednješolska izobražba izključno le v materinskem.

8. Vsi drugi narodi naša države imajo popolne šole v lastnem jeziku. Edino Slovenci, — narod, ki šteje 130,000 duš, — ima še in naj celo obdrži nestvor utrakovističnih šol. Člen 19. osnovnega državnega zakona pa jamic vsem narodom avstrijske države, torej tudi Slovencem, da si postavijo na podlagi materinščine temelj vsej vzgoji in izobražbi.

Isti razlogi veljajo tudi za matematiko. Zlasti še povdarijajo profesorji matematike tole: Matematikemu pouku pripada važna naloga, navajati učence v samostojnemu in logičnemu mišljenju, olajševati pravilo umevanje naravnih zakonov in pospeševati pravilno in jasno izraževanje misli. Kako naj doseže dijak smoter, če se mora vedno boriti z jezikovnim izrazom? Matematika je že sama obsebi dovolj težavna, kaj se s

valovalo globoko dolj od zore v mrak. Stala sta si drug pred drugim tako blizu, da bi ju človek skor prekoračil. Kadar je oživljal dolino lep, solnčen dan, zdela sta se ti dva prijatelja, drug drugemu podajajoča roki v jutranji pozdrav ... v večerni slovo ... Prek njiju je plaval šepetanje, je dehtela pesem iz gozda v gozd. Priletel je ptič na Slemem, vstavil se na zidu pokopališča, malo je ozrl po krizih, mirlnih in nemih ... pa je strepnil s perutkama in se preselil na Grič. Stokrat je prebrenčala čebela tisto pot, obiskala tožne čase in perigone po gomilah in se vrnila mirno v panj ...

Včasi se je človeka lotila otočnost, ko se je vil po ozkih serpentinah sprevod. Vsakdanje misli so se razkropile in motalo se je krog duše tisto vsljivo življenje, ki se ga človek tako zelo rad ogiblje ... glej, nekoč! — krsta bo romala po teh ovinkih ... zavzomil bo — žalosten glas se bo razil po dolini, izgubil se v gozd brez odmeva — — zdrčala bo ruša — nekaj solz bo orosilo gomilo — morda nobena ... prirfral bo ptič — zdrgetal na zidu, privzgnil perutki — in odrčal ... brez spomina — — — — —

Ponosno, bahato se je veseljala Požirkova hiša nad skromnimi sosednimi sredi Griča. Bela je bila, na dva strupa, z rdečo streho in zeleno obrobljenimi okni, da so jo zagledale oči s slehernega kocička Travne doline. Zadaj proti Slemenu se je oprjemal stene širok hodnik, kamor so se navdano stekle vaške ženske, glede sprevod, ko se je počasi pomikali.

tujem učenem jeziku! Matematika se tudi uporablja pri naravoslovnih vedah. Če je za te namenjen slovenski jezik, je isti tembolj potreben za matematiko.

Končno še bodi omenjeno, da ima matematika takorekoč svoj poseben jezik v svojih obrazcih in formah, ki se bistveno razločujejo od vsakdanje konverzacijske govorice, tako da se pri pouku matematike prav malo pridobi za jezikovno spletost v nemščini. Torej bi od nemškega učnega jezika v matematiki dijaki imeli le škodo na strokovnem znanju in preciznem logičnem mišljenju, brez primerrega dobička za znanje nemščine. Spretnost v nemščini mora dijakom dati razsirjen in reformirani pouk nemščine!

Z ozirom na omemljene razloge bo visoko e. kr. naučno ministristvo ugodilo tako se za trdno upa — pedagoško-didaktični zahtevi po slovenskem učnem jeziku tudi v omenjenih predmetih na višjih razredih naših srednjih šol.

Za zgodovinski in za matemat. odsek:

Dr. Žmavc.

Pri pomba. Nov učni načrt za pouk nemš

stoje prej ko slej na stališču: brez deželnega zboru ni niti državnega zboru.

Dalmacija.

Zader, 27. sept. Posl. Biankini je utemeljeval svoj adresni predlog: dalmatinski dež. zbor mora lojalno pa jasno povedati kroni svoje stališče napram položaju, ki ga je ustvarila aneksija Bosne in Hercegovine v narodnostenem in državnopravnom oziru, ter željo, da se združijo vse dežele, v katerih prebivajo Hrvati in Srbi.

Stajersko.

Gradec, 28. sept. Posl. Vrečko temeljuje svoj predlog za podporo po ujmaj pri zadetim južnoštajerskim krajem v slovenskem in v nemškem jeziku. Potem so se obravnavali še nadaljnji nujni predlogi za podpore itd. Na dnevnem redu je med drugim predlog posl. dr. Korošca v zadevi za splošno in enako volilno pravico v dež. zboru in enak predlog soc.-demokratičnih poslancev.

Koroško.

Celovec, 28. septembra. Na današnji seji so se obravnavali nekateri predlogi gospodarskega značaja. Nato so se pridelila poročila dež. odpora posameznim tozadavnim odsekom.

Lex Axmann-Kolisko.

Dunaj, 28. sept. Vlada ne bo nobenega zakonskega načrta, ki bi bil slične vsebine kakor lex Axmann-Kolisko predložila cesarju v sankcijo, ker bi tak zakon nasprotoval državnim sloškim zakonom.

Ogrska kriza.

Budimpešta, 28. sept. Z današnjem dnevom je oficijelno končala koalicija. Stranka neodvisnosti proklamira to kot velik uspeh svoje do sedanje politike in je menjala, da je izključeno za vedno kako skupno postopanje nje same z ostalimi strankami.

Budimpešta, 28. sept. Dr. Wekerle bo jutri ali pojutrišnjem šel k cesarju, da bo vzel na znanje cesarjev sklep o demisiji kabinta. Kossutha bo cesar sprejel še le po Wekerlovi avdijenci.

Dnevne vesti.

+ Občinski svet ljubljanski ima v petek ob 5. popoldne izredno sejo. Dnevni red prinesemo jutri.

+ Prihodnja seja deželnega zboru bo v petek, pa bode zgolj formalna, ter bode trajala kakih deset minut, da se spravita v prvo branje lovski zakon in občinski red.

+ »Slovenec« upije, da zapravlja dr. Tavčar deželni denar, ko je zahteval, da naj deželni zbor zboruje po predpisih, kateri so še vedno veljavni. »Slovenec«, ki je svoj čas tako živahnog zagovarjal več let trajajočo obstrukcijo klerikalnih krčev, se ta neumna jeza prav slabo poda, tem slabše, ker je dr. Susteršič še pred kratkim zastopal v zbornici enako stališče. Vzlio temu pa bodo klerikalni sleparji gotovo še nadalje rožljali z verigami, s katerimi so prikovani na korito S. L. S.

+ Deželni odbor je zavrnil pritožbo proti zopetnemu nastavljenju občinskega tajnika Novaka.

+ Interpelacija poslanca Višnikarja in tovarišev zaradi zgradbe belokranjske železnice. Z državnim zakonom z dne 30. decembra 1907, št. 281 d. z. se je zagotovila naprava normalnotirne železnice od Novega mesta proti Karloveu (belokranjska železnica) in od Knina do deželne meje proti Pribudiču na državne stroške. Stroški za prvo železnicu so bili proračunjeni na 18,400,000 K. za drugo na 11,400,000 K. Belokranjska železnica bi moralna biti izgostovljena leta 1910., a se zgradba še danes ni oddala, marveč se še vedno meri in trasiira, akoravno bode preteklo kmalu dve leti, od kar se je predložil načrt zakona. Podpisani tedaj pozivljajo e. kr. vlado, da naznani, iz katerih vzrokov se pričetek zgradbe belokranjske železnice zavlačuje že drugo leto in zakaj se zgradba do sedaj še ni oddala? — Podpisi.

+ Ne bojte se za nas! Kaj bi klerikale dali, če bi mogli v narodnonapredni stranki napraviti razdor. Zdaj, ko jim tako hudo prede, ko so vsled nezmožnosti svojih voditeljev zašli do vrata v blato, bi bil zanje tak razdor prava rešitev. Zato tudi hujskajo. A nič se ne boje za nas. Ena je, kar zdržuje vse neklerikalne elemente, od konservativnega kripla do skrajnih radikalcev, to je spoznanje, da je kranjsko klerikalstvo najpodlejša in najostudnejša stranka, kar jih zemlja nosi. To spoznanje zdržuje na skupno delo vse, ki jim je mar obči blagor, vse, ki žele dobro deželi Kranjski in slovenskemu prebivalstvu, vse ki imajo kaj čuta do stojnosti, vse, ki so ljudje in ne Demšarji.

+ Kurz za ubijalce. Srčni nastop poslanca Demšarja v deželnem zboru je vzbudil v klerikalnih vrstah nepopisno veselje, posebno ko je še

»Slovenec« zaklical: Zdaž Buh Demšarju, s poleni in z noži nad liberalce. Čujemo, da bodo klerikale priredili poseben kurz za ubijalce. Vadiči bodo lahko dobili s Češnjice, teorijo pa bo predaval dr. Lampe. Tak kurz bo zelo pomnožil število čukov.

+ Gangl in Schwarz. Včerajšnji »Slovenec« kar v treh noticah napada posl. Gangla, češ, da je v zadnji seji deželnega zboru delal globoke poklone pred deželnim predsednikom. Te notice je napisal nekdo, ki nima o dostojnosti nobenega pojma in ki meni, da se kaže olika samo v pretepavanju. Kaj se je zgodilo? Pred začetkom seje je nesel posl. Gangl deželnemu glavarju neko prošno. Ko je šel mimo Schwarza, ki je bil obrnjen proti njemu, ga je pozdravil, kakor je navada med oljanimi ljudmi, ta pa se je za pozdrav zahvalil, kakor je zopet običaj oljanih ljudi. Olika zahteva, da se pozdravlja možje, ki se poznajo in ki so večkrat že občevali med seboj. Tako se pozdravlja tudi poslanci raznih strank med seboj, če se jim ni političko nasprotstvo izpremenilo v osebno sovraščvo, kakor n. pr. pri Lampetu. Konec seje, ko je Gangl poslušal čitanje interpelacije, je prištipol k njemu baron Schwarz in mu je izrekel sožalje ob smrti njegovega očeta, ki mu je umrl pred 14 dnevi. To so storili tudi g. deželni glavar, g. dr. Susteršič in še nekateri poslanci S. L. S. Posl. Gangl se je barou Schwarzu, kakor vsem drugim za izrečeno sožalje destojno zahvalil, kakor je prav in lepo. To je bilo vse. Dr. Lampetu se seveda ni mogel, ker Lampe ne pozna tudi ob takih prilikah nobenega takta, čeprav je Gangl očeta dobro poznal in je bil večkrat v njegovih hiši — zato ga je pa tudi takoj po smrti, ko se še ni shladil v grobu — s primerno sirovostjo udaril v »Slovenecu«. — Vsak dela fako, kakor pač zna. Ne objavljam tega, da bi morda hoteli Gangla opravičevati — saj tega ni treba — ampak te vrstice naj služijo v dokaz, kako nizko je privedla slepa politička strast nekatere ljudi. Sirovi so in sirovi ostanejo!

+ K poglavju »deželna električna centrala«. V tozadenvni brošuri čitamo: »Ondi se zgrade dve centrali ena nad in ena pod Kranjem. Po predležih projektih se dobri v oben centralah pri normalnem vodnem stanju okroglo pettisoč konjskih sil.« Tako v brošuri. Torej pri normalnem vodnem stanju! Kaj pa pri minimalnem? Poznamo vodno stanje pri teh projektih in vemo, da je bilo letos pozimi tako malo vode, da bi se ne bilo dobilo niti en tisoč konjskih sil iz oben central! In to celih 5 do 6 mesecev! Stari ljudje pravijo, da se je svoječasno Sava tod skoro posušila. V deželnem zboru se je reklo, da ima deželna centrala že za več tisoč konjskih sil odjemalev. Kako pa naj dežela da pozimi in ob suši več tisoč konjskih sil, če jih nima? Ker o kaki akumulaciji vode ni govora, ali hoče v teh grabnih postaviti parne stroje kar za več tisoč konjskih sil za rezervo? Ali hoče tovarnarjem plačevati v kritičnih zimah in ob suši velikanski penale? Ali naj takrat tovarne in delave stopej? Ali naj pri takem deficitu tovarnarji dobijeni penale zoper vrnejo deželi pri davkih v obliku zvišanih deželnih doklad? Ali naj tovarnarji izgube vsled nedostajanja moči svoje odjemalev? Neštevilno večakov je že izreklo svoje prepričanje, da ti projekti niso sposobni za prenos električne energije. Lepa stvar je podjetnost, vendar naj se taki veliki projekti snujejo hladnokrvno, nikdar pa ne z vročekravo neglic. Zatorej: gospodje pamet! da ne bo po dovršeni zgradbi skoro vsako leto pobila toča vse dežele v obliku centralnih deficitov!

+ Kanalizacija v Ribnici. Z ozirom na našo včerajšnjo notico o interpelaciji v tej zadevi pripomnimo, da leži zadevna prošnja že nad dve leti pri okr. glavarstvu v Kočevju, in ne pri deželni vladi. Ako dela že razpis obravnavne nepremostljive težave, kaj bo še z izvršitvijo? + Za poštné nadkontrolorje so imenovani poštni kontrolorji Anton Stok, Aristid Brachetti, Gregor Bartol, Ivan Zandegia in Romano v Trstu, ter poštni oskrbnik Alfons Schlechter v Kopru.

+ Iz šolske službe. V brezplačno šolsko službo je vstopila učiteljska kandidatinica Irena Petschnig v Kamniku. Na isti šoli je imenovana Angelka Kenda za prov. učiteljico. Za prov. učiteljico v Šmarju je imenovana Berta Valenta. Mesto obolele učiteljice Ludovike Tschretnik je imenovana za Col suplentka Marija Grilje. Mesto obolelega Henrika Paternosta pride v Senožeče učiteljska kandidatinica Terezija Grebenc. Učiteljska služba se definitivno odda na šestrazredni ljudski šoli na Viču. Prošnje je vložiti do 28. oktobra f. l. na okrajni šolski svet v Ljubljani.

+ Slovensko gledališče. V soboto, dne 2. oktobra se otvorí sezona

slovenskega gledališča z znamento dansko dramo »Revolucionika svatba«, ki jo je apsal Sophus Michalek. Plemiča Ernesta des Tréssaillea igra g. Iličič, Aleina de L'Estoile guč. Kandlerjeva, konventovega komisarja Montaloupa g. Skrbinšek in republikanskega poveljnika Marc-Arrona g. Nučič; večje vloge igrajo dalje novangazevana načvka ga. Iličičeva, novoangaževani režiser g. Verovsek, g. Bohoslav, g. Povh, g. Danilo in g. Buček. — V nedeljo popoldne se igra prvi Nestroyeva burka »Utopljenca«, bogata komičnih situacij in satire na prijateljstvo. Glavne vloge igrajo: gosp. Povh, g. Verovsek, g. Nučič in gd. Wintrová. — V nedeljo zvečer se pojde prvič v sezoni velika romantična opera »Lohengrin« Rik. Wagnerja. Kralja pojde g. Holzinger, Lohengrina g. Fiala, Elzo gd. Lvova, Telramunda g. pl. Vulkočić, Ortrudo g. Nordgartova, kralj. glasnika pa g. Lipnický.

+ Dar. Mesto venca na raken umrlega g. dr. Milana Hribarja je daroval g. Elija Prelovič 30 K. »Ciril in Metodovi podružnici v Mostah. Isti »Družbeni« podružnici je daroval g. Zaljubljen 1 K 36 v od marijaš-igre v gostilni pri g. Goriču. Obema plemenitima darovalcem izreko odbor toplo zahvalo z željo, da najdete mnogo posnemovalcev.

+ Omizje »Dolga vase« je darovalo »Družbi sv. Cirila in Metoda« v blag spomini dr. Ivana Milana Hribarja 12 K. — Dijaki kuhinji »Domovina« je daroval g. Harambaša, časte spomini umrlega prijatelja dr. Ivana Milana Hribarja 10 K.

+ Dr. Oražen je odpovedal službo zdravnika v deželni prisilni.

+ Služba se razpiše in letni njeni dohodek se zviša na 2000 K.

+ Ustanovni občni zbor »Sokolske župe Ljubljana I. v Ljubljani« se je vršil v nedeljo popoldne ob pravobilni udeležbi v Meščanski pivnici. Otvoril ga je predsednik pripravljajalnega odbora br. Adolf Petrin, kateri je, prav prisrčno pozdravil navzoče zastopnike bratskih društev Sokola I., Sokola II. in Sokola v Št. Vidu. V nadaljnem svojem govoru je omenjal razvoj slovenskega sokolstva, kateri se je od svoječasno obstoječega južnega Sokola tako razvil in je tako važen faktor, da mora danes vsakdo z njim razuneti. Spominal je brate na oni veseli pojav v slov. sokolstvu, ko se je ustanovila »Slovenska Sokolska Zveza«. Mi pa danes ustanavljamo prvo slovensko župo Ljubljana I., katere prvi člani so društvo Sokol I., Sokol II. in Sokol v Št. Vidu. Glavni namen župe je, da spoji več društva, in da pošljat župni vladiteljski zbor vekaj svoje vladitelje. Nato je prebral br. Zorečič župna pravila, ki so bila soglasno odobrena. Potem se je vršila volitev predsedstva. Soglasno in z vzklicem so bili izvoljeni bratje: starosta Adolf Petrin, I. podstarosta dr. Jos. Pipenbacher, II. podstarosta Fran Susteršič, načelnik dr. Pavel Pestotnik, tajnik Nande Svetlič, blagajnik Fran Medic, zapisnikar France Marn, predsednik župnega izobraževalnega odseka prof. Breznik, načelniki so bratje: Julij Brilej, Milan Poličar, Janko Trček, preglednički računov so bratje: Stanislav Jelenko, Jos. Pečnik in Vinko Zorčič. Na predlog brata Medica se je določitev članarine prepustila odboru. Ker se ni nihče več oglasil k besedi zaključi starosta zborovanje z željo, da delujejo vsi člani na to, da bode župa vzeljedna in da si pridobimo nove društva.

+ Telovadno društvo Sokol II. je založilo po načrtu domačega umetnika g. V. Novaka lične sprememnice, katero določi prihodnje dni bratskih društva v ogled, da jih bodo vložili načrti.

+ Izredni občni zbor »Glasbene Matice«, ki se je vršil včeraj zvečer v društveni dvorani, pomenja za Slovence ogromen korak naprej na polju glasbe. Predsednik g. prof. Štritof je v svojem otvoritvenem nagovoru omenjal, da je društvo že dolgo gojilo željo po izpopolnitvi v vseh svojih panogah: glasbeno — literarni, šolski, koncertni in knjižnični. Podlaga je ugodna, primanjkuje pa sredstev, neugodne so bile tudi politične razmmere in vladni deželni centrali, katerih je izdelal in v svrhu dohodne koncesije oblasti predložil nadinženir Žužek. Šlo se je za dohavo vodne sile na Savu in Medvodah oziroma Tacnu pod Šmarino goro. Namesto, da preteku štirih oziroma sedmih let nas projektant obvešča, da je dobil koncesijo za izvršitev tega načrta, ker se gre tu za dohavo 1500 konjskih sil in to v obližju mesta Ljubljane, koder se nahajajo največja tovarniška in obrtna podjetja, in se ravno sedaj bavi deželni zbor z napravo deželne centrale, katera naj bi dosedanja podjetja ojačila poleg tega pa tudi nova osnovati omogočila, zdi se nam primoč, da sprengovimo nekoliko o tem načrtu. — Prvotni načrt iz leta 1901 zasnovan je bil na širši podlagi kot sedanji, moral je pa projektant svoj načrt umakniti, ker so bile zahteve nekega mlinarja tako ogromne, da pod takimi okoličinami načrt sploh ni bil izvedljiv. Takrat bi se bilo dobiti zlahko do 2700 konjskih sil. Po sedanjem koncesioniranem načrtu je zato se Sava in Medvoda približno 1 km pod utokom Sore s 114 m doljim jezom na zatvornice, katera konstrukcija omogočuje po polnomu odprttemu jesu odvajati vsakokorščno

naj se polagoma in po potrebi razširi v popolen konzervatorij. Podlaga mu bodi šola »Glasbene Matice« in orglarska šola »Cec. društva«, ki se združita in v svojem pouku do koncertne dvigneta. 2. Deželni odbor se pooblašča, da stopi v tozadenvni dogovor z obema društva, z »Glasbene Matice« in »Cec. društvo«. 3. Dogovori naj se sučejo v tem okviru: a) obe društvi ostajata še nadalje društvi z dosedanjimi svojimi delokrogji ter sta izključno lastnici vsega svojega premičnega in ne-premičnega premoženja. — b) Dohodki obredu drževit se vporabljujo še nadalje v dosedjanje svrhe; za potrebe primanjkljajev v dež. glasbeni zavodu s konzervatorijsko višino razširjene šole »Glasbene Matice« in orglarske šole »Cec. društva« pa skrbi dež. odbor bodisi iz dež. premoženja, bodisi da izposluje primočno zvišano državno ali drugotno podporo. — c) Vodstvo in uprava konzervatorija se podpredi stalnemu kuratoriju, v katerega imenujejo svoje zastopnike vsemi faktorji, ki dejansko vzdržujejo konzervatorij; ti so obe imenovani društvi po svojih odborih, država, dežela, stolno mesto Ljubljana, in kdorkoli bi še izdatno in trajno prispeval k vzdrževanju podjetja. Številno članov kuratorija se primerno po višini prispevkov repartira med vzdrževatelje. — d) Konzervatorij se opremi s kar možno popolno glasbeno knjižnico, ki bi omogočila spolnjenje glasbenih studij. — e) Konzervatorij se premiči kar možno popolno glasbeno knjižnico, ki bi omogočila spolnjenje glasbenih studij. — f) Ker je neizogibno potrebno, da konzervatorijski učenci v spolnитеv svojih študij tudi mnogo koncertnih izvajanj slišijo, v Ljubljani kot malem mestu pa takih koncertov ni v povoljni množini, zato naj se koncertno delovanje »Glasbene Matice« razširi in kot integracijski del konzervatorija v njim združi. To razširjenje naj se izvrši na ta način, da se poleg ponovljenih koncertov pevskega zborja »Glasbene Matice« omogoči kar možno mnogo koncertov tujih umetnikov in da se tudi »Slov. Filharmonijo« v primeren stil spravi s koncertnim oddelkom konzervatorija. — g) Delovanje konzervatorija kot šole in koncertnega oddelka mora stati izven vsake politike. — h) Ako bi se kdaj izkazalo, da je vzdrževanje konzervatorija in v njim združenega konca zavoda se obe društvi v se danje stanje. Vloga nato z obširnimi stvarnimi in statističnimi podatki utemeljuje to prošnjo. Ko se bili še nekateri gospodje posegli v debato je bil predlog odbora soglasno sprejet. Druga točka dnevnega reda, namreč sprememba pravil, se je odložila na poznejšo dobo, ko bo rešena vloga na dež. zbor.

+ Pevski društvo »Ljubljanski Zvon«, ki privedlo 26. t. m. poslovilni večer v restavraciji »Nar. dom« svojim bratom pevecem, ki odhajajo v vojakom. Večer je uspel zelo dobro. Zbralo se je mnogo prijateljev društva, sami za slov. pesem navdušeni ljudje. Brat podpredsednik Magister je otvoril

Dr. Benkovič zapneti Brežice. Včeraj je bila sklenjena pogodba, s katero je dr. Benkovič svojo odvetniško pisarno oddal dr. Lud. Stiker iz Celja, ki jo prevzame čez šest tednov. Slovenci v Brežicah so prav veseli, da dobe namesto dr. Benkoviča tako narodnega moža, kakor je dr. Stiker. Dr. Benkovič se preseli v Celje.

Izpred mariborskega porotnega sodišča. Včeraj sta sedela na zatoženih klopi oba Štefana Doberšek, oče in sin, radi hudo delstva goljufije, povzročene s požigom. Sin Stefan je hotel letosno poletje v Ameriko, toda denarja ni mogel dobiti. Oče je imel svojo bajto zavarovano pri grški vzajemni zavarovalnici za 1000 K. Da bi dobil denar, je sin pregoril očeta, da je začal svojo bajto. Obožence dejanje priznata. Oče je bil obsojen na pet, sin pa na 10 mesecev težeje ječe. — Dne 28. t. m. se je zagovarjal 20letni kočarjev sin Josip Schmied iz Kicarja radi hudo delstva uboja. Dne 1. avgusta t. l. je prislo med fanti pri nekem vinočtu v Kicarju do prepira. Schmied je stekel do bližnje hiše, pograbil kočaro ter z njo nazaj pritekel. Udaril je Alojzija Goloba s tako silo po glavi, da je čez nekaj minut umrl. Schmied se zagovarja s silobranom.

Boj med civilisti in vojaki. V noči 27. t. m. je prislo v neki mariborski gostilni med delavecem Ivanom Kurtnikom in Josipom Kanclerjem ter med podčastnikom Alojzijem Schoberjem in Ivanom Steinerjem do hudega pretepa. Steiner je ves divji mahal s svojimi bajonetom tako, da je pobil mnogo posode; polomil je tudi nekaj stolov. Pozneje je prišla policija, ki je s pomočjo vojakov porinila delaveca na cesto. Kancler se ta žeč nekaj časa vrnil, toda vojaki so takoj navalili nanj, ga kryavo prepleli in ven vrgli.

Lahkoživka roparsko zadavljenia. Pod tem naslovom včeraj priobčeno vnest o Mariji Matias v Trstu je treba popraviti. Pri obdukciji se je namreč dognalo, da Matias ni bila zadavljena, marveč je umrla vsled zastrupljenja z alkoholom.

Iz morja so potegnili včeraj zjutraj truplo 60letnega krošnjarja Jozipa Torcello iz Trsta. Ker je bil zvečer zelo pijan, je gotovo v pijnosti zašel v morje.

Tržasko nemštvo napreduje. Pri trgovskem in pomorskem sodišču se je vpisala dne 25. t. m. družba: »Erste österreichische Hotelgesellschaft in Triest«. Namen družbe je ustanavljanje hotelov in drugih enakih naprav, nakupovanje zemljišč itd. Poslovodja in zastopnik je Aleksander Schalk iz Opatije. — Slovencem bude treba biti budnim pred nemškim volkom.

Elektro-Radiograf-Ideal. Franc-Jožefova cesta, zraven glavne pošte, ima od srede, dne 29. septembra do petka, dne 1. oktobra 1909 slediči spored: Sin oskrbnika. (Drama v 20. slikah.) Predor Loitschberg. (Interesantno. — Po naravi.) — Rosseth. — (Drama. — Dolga, lepa umetniška projekcija.) Izredno potovanje. Vsak petek sodeluje pri predstavah »Slovenska Filharmonija«.

Prvi kinematograf Pathé, prej Edison. Dunajska cesta št. 22, ima od srede, 29. septembra do petka 1. oktobra slediči spored: Razstava otrok. (Po naravi.) Nadležni sosed, (Komično.) Ribolov z dinamitom pri Salomonovih otokih. (Po naravi.) Francoski kralj Ludvik XI. (Zgodovinska drama.) Mi že poplačaš!!! — Vsak pondeljek sodeluje pri predstavi »Slovenska Filharmonija«.

Mrtvi roki je zapustila umrla Marija Kukec iz Ljubljane in sicer: škofovim zavodom 1000 K, cerkvi na Viču 3000 K, cerkvi v Spod. Šiški 2000 K, cerkvama na Brezjah in na Rožniku po 600 K in Vincencijevi družbi v Ljubljani 1000 K, skupaj 8200 K. Ta Marija Kukec je šla do gorka v nebesa!

Kolo ukradeno je bilo dne 22. t. m. lesnemu trgovcu g. Jožetu Zupanu v Dovjem. Kolo je »Puchove tovarne«, je prostega teka, velike prestage, črno pleskano ter zvonec ne funkcijonira. Vredno je 200 K. Tatvine je sumljiv nek okoli 30 let star tujec, ki je pravil, da je tenorist in potuje peč proti Trstu. Govori laško in nekaj nemško. Pred nakupom se svari.

Konj ukradel je dne 18. t. m. nek individij posestniku Petru Paganu v Kvasici pri Črnomlju. Ker so tatu takoj zasledovali, je konj popustil in zbežal.

Dva nabiralnika sta bila dne 24. t. m. ukradena v župni cerkvi v Moravčah, v katerih je bilo do 12 K denarja, nabiralnika sama pa sta vredna 10 K. Orožništvo je enega osumljencega aretovalo, drugega pa se zasleduje.

Mučen samomor. Leta 1888. v Kamniku rojena natakarica Ivana Bachatova je služila do minolega tedna v neki gostilni v Preski in svojemu gospodarju napravila pri-

manikljava 110 K, katere mu je objubila plačati. V soboto je pa v samomorilnem namenu pila petrolej in ker si s tem ni mogla v svojem obupu življenga končati, se je polila potem s petrolejem ter se začala. Prepeljali so jo v soboto v deželno bolnico, kjer je v groznih mukah v nedeljo izdahnila. Vzrok samomora je bila nezdravljiva bolezen.

Nesreča. Danes zjutraj so se na Dunajski cesti splašili konji hlapecu g. Andreja Mejača iz Komende, ko je peljal vino. Hlapec je pri tem prišel pod voz ter si zlomil nogo. Poškodovanec so prepeljali v deželno bolnico, konji pa v voz so v varstvu.

O, te ženske! Pri zgradbi tovarne za surrogate sta si dve ženski skočili v lase ter se obdelavale z ženskim orožjem — z nohti — tako, da sta se razšli obe z razpraskanima obrazoma. Ženski je bil k temu načkal nek delavec.

Artevona sta bila včeraj dva delavca in en hlapec, ker so te dni pri stavbi tovarne za surrogate napadli nekega fanta ter ga z nožem in z robem zavitim kamnom tako poškodovali, da je moral v deželno bolnišnico. Poškodovanec se je preje v neki gostilni na Martinovi cesti vmešaval med nje ti so šli potem, ko je ta lokal zapustil, za njim ter došel ga, stresli nad njim svojo jazo. Aretovanci pridejo pred sodišče.

Delavško gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 49 Macedoncev in 103 Slovencev, nazaj so prišli 4 Hrvati. 25 Kočevarjev se je odpeljalo na Dunaj kostanj peč.

Izgubila je zasebnica ga, Jožeta Melinova novo zlato brožo z briljantom. — Cevljarjeva žena ga, Jožeta Taxcarjeva je našla črn dežnik.

Razne stvari.

* Izseljevanje bosenskih Mohamedanov se prične v kratkem v večjem obsegu. »Srbska riječ« javlja, da je mnogo družin prosilo za potne liste.

Zločini v Ameriki. Pred dobrim tednom je neznan Italijan odpeljal iz Utice, N. Y., tri italijanske otroke. V začetku se je mislilo, da jih je odvedel kak član tajnega društva »Crna roka«. To pa najbrž ne bo resnično, kajti starši nešrečnih otrok izjavljajo, da niso dobili nikakih izseljevalnih pisem in da tudi nimajo nikakjih sovražnikov. Otroci so izginili zvečer, našli so jih še zjutraj okrog 5. ure v nekem jarku zunaj mesta. Sedemletna Terezija je bila ustreljena v srce, šestletna Frančiška v levo roko in njen 2½ letni brat pa v trebuhi. Frančiška je bila vsled izgube krvi tako oslabljena, da ni mogla ničesar govoriti. Ko se je nekoliko okrepčala, je povedala, da jih je izvabil neki mož, ki jim je rekel, da jim bode nekaj kupil. Ko jih je pripeljal v jarek, je začel nanje streljati, potem je pa odšel. — V New Jorku se je zgrodil pri belem dnevu držen roparski napad. Pred prodajalnico nekega Jankelsa se je vstavil avtomobil, iz katerega so izstopili trije možje. Sli so naravnost v prodajalnico. Eden je obstal pri vratih, dva pa sta šla stikat po predalih. Gospodar in njegova dva usluženeca se niso upali ganiti, kajti vsak ropar je držal nabit samokres v roki. Ker sta roparja v predalih le malo dobita, sta preiskala trgovca samega. Našla sta pri njem 358 dol. Ko so roparji opravili svoje delo, so sedli na avtomobil in oddirjali. Trgovec in njegova pomočnika pa so, veseli, da so ostali živi. — Italijanska »Črna roka« si je poiskala zopet novo polje, da zmore izvrševati svoja hudo delstva: Lopovska italijanska družba se poteguje za svoje rojake tam, kjer so baje ti oškodovani po drugorodech. George Sirovič, stanočnik v hiši št. 503 padzadna 151 ul. v New Jorku, sorednik nekega lista in tudi pevec pri Italian Opera Co., je dobil pred kratkim grozilno pismo, da ne čaka njenega, njegove soproge in 5letnega sinčka nič dobrega, če ne prepusti svojega prostora pri italijanski operni družbi kakemu Italijanu, kateremu edinemu pripada. Sirovič se za grozilno pismo ni zmenil in je zahajal vsaki večer v Academy of Music. Pri povratku v sredo zjutraj okrog ene ure je zadel na dvorišču hiše na neko nezavestno ženo. Hitel je v svoje stanovanje, da bi o tem obvestil svojo soprogo, a je našel doma samo dečka. S svetilko se je potem vrnil na dvorišče in sedaj je videl pri luči, da je njegova lastna žena, ki je nezavestna, s trdo zamašenimi ustmi ležala na tleh. S pomočjo policeja je spravil Sirovič svojo soprogo zopet k zavezosti. Sirovič je pripovedoval, da je tekmo noči udrl v stanovanje nek elegantno oblečen gospod, ki jo je prijel in ji privezel okoli ust ruto, gotovo napojeno s kloroformom. Pada je v nezavest in ne ve ničesar vedati, kaj se je potem z njo godilo.

* Krave dobe tekmecev. Ker se je pričela v New Jorku in po vseh drugih velikih ameriških mestih vsc-

stranska kampanja proti nečistemu kravjem mleku, katero je čestokrat polno raznih bacilov, se je prebivalstvo pričelo pripravljati na to, da bode vzivalo tekočino, ki je slična, oziroma popolnoma taka, kakor prav, naravno mleko, ki pa vendar le ni mleko. Vsled tega se je že vstanovilo v Nebrski več družb, katero bodo izdelovalo pijačo, ki bodo nadomestovala mleko. Krave v Omaha in okolici sicer niso prav nič slabše, kakor one v New Jorku, vendar je pa bila agitacija proti tuk, kravam izdatno živalnejša, kakor proti newyorškim in tako se je prebivalstvo končno pričelo, da dobiva dan za dnevom s svojim mlekom na biljone bacilov in drugih mikroskopičnih živalic. Posledica tega je bila, da je prebivalstvo mesta Omaha skoraj popolnoma ostavilo rabo mleka in da zahteva sedaj za to primerno nadomestilo. Tačko so nastala podjetja, katera izdelujejo mleko podobno pijačo.

V kratkem bodo v mestu nastale tovarne, v katerih se bodo izdelovala to nadomestilo. Nek podjetnik naznana, da bode izdeloval mleko v tabletah, katero bodo tako velike, kakor denar po pet centov. Vsak komad takega mleka bodo naravno veljal tudi pet centov. Ko se taka tabletta razpusti, da natanko četr litra mleka, katero bodo natanko tako, kakor ono, kjer dajejo krave. Tablete bodo vsakdo lahko nosil seboj v žepu. Ako bodo kedo lačen, treba mu bode le seči v žep in pojesti eno tabletto, nakar bodo tako siti, kakor po navadni večerji pri Delmonico ali pa v Astor House. Zopet drugi podjetniki bodo izdelovali takozvani mlečni pršek, v katerem so vse one snovi, kakor v navadnem kravjem mleku. Vsi podjetniki izjavljajo, da bodo zgradili svoje tovarne tekom tridesetih dni, tako da se zamore potem pričeti z rabo umetnega mleka. Vsi tudi izjavljajo, da bodo njihov produkt izdelan iz kemično čistega mleka, živalske masti in sladkorja. Mleko se ne bodo skisalo niti v najbolj vrčem vremenu in bodo posebno pripravno za rabo na parnikih.

***Telefonska in brzojavna poročila.**

Volitev na Goriškem.

Gorica, 29. septembra. Izid definitičnega skrutinija je naslednji: Odanih je bilo 21.219 glasov; od teh jih je bilo veljavnih 21.051. **Absolutna večina znaša torej 10.527.** Dobili so: agrarni kandidat dr. Franko 9358, Križnič 9429 in Strekelj 9343 glasov; klerikalni kandidat dr. Fon 10.471, Jerič 10.534 in Manfreda 10.477 glasov; socijalnodemokratični kandidat: Marica 1081, dr. Tuša 1088 in Vrčon 1083 glasov, končno je dobil neki Kocjan 25. Absolutno večino je dosegel samo klerikalni kandidat Jerič, ki je zmagal s sedmimi glasovi in je torej izvoljen. V ožjo volitev pričeta agrarea dr. Franko in Križnič ter klerikala Fon in Manfreda. Opominiti je, da je zmagal Jerič le, ker se blizu 2000 volilcev ni udeležilo volitve.

Deželni zbori.

Dunaj, 29. septembra. Vlada se še ni odločila, kako postopati glede na to, da so se končno razbila pogajanja med Čehi in med Nemci za stran premirja v dež. zboru. Vobče se misli, da češki dež. zbor sploh ne bo imel nobene seje več, nego da bo zasedanje za sedaj odgodeno, eventualno pa dež. zbor že v kratkem razpuščen. Ker pa vlada neče, da bi se odgoditev češkega dež. zboru smatra za izjemno naredbo in nekako kaznovanje Čehov, bo najbrž tudi nekaj drugih dež. zborov poslala na počitnice. Med temi se imenuje tudi kranjski dež. zbor, glede katerega so vladni krogi po nastopu klerikalnega poslanca Demšarja in po stopanju dež. glavarja Šukljeja mnenja, da skoro gotovo ne bo mogel mirno zborovati, odločenega še ni.

Ogrska kriza.

Budimpešta, 29. septembra. Listi se obširno bavijo z razpadom koalicije madžarskih strank in so vsi imenja, da je bil to nešrečen eksperiment.

Budimpešta, 29. septembra. Wekerle se je danes odpeljal na Dunaj, da pripravi kar treba za avdijenco Fr. Kossutha. Vendar se sodi, da se krona pri tej avdijenci še ne odloči, nego šeček nekaj dni.

Zarota v Srbiji?

Zemun, 29. septembra. Tu se zatrjuje, da se je v Belgradu posrečilo priti na sled zaroti zoper kralja Petra in dinastijsko Karadjorgjevićev. Duša te zarote je baje bivši minister Genc ič, ki ga dolže, da je tudi vedil zaroti zoper umorjenega kralja Aleksandra in Drago. Advokat Novaković, intimen prijatelj kralja Petra, je izročil kralju dokaze, da je Genc že dogovoril z različnimi oficirji, da odstranijo Karadjorgje-

viče in posade na prestol angleškega vojvoda Connughta, sorodnika angleškega kralja. Neko ujeto pismo Gencijevo baje potruje to namero.

Upor v Albaniji.

Solun, 29. septembra. Džavit paši se vkljub vsem naporom doslej ni posrečilo ukrotiti upornih Albancev. V zadnjem času se zdi, kakor da bi s svojimi operacijami slablje uspevali, kakor se je preje splošno sodoilo. Vest o kravu odbitem Džavitovem naskoku na Ljamo se potrjuje. Džavit ima občutne izgube na mrtvečih in ranjencih. Število padlih se ne da dognati, ker ni od Džavita nobenih poročil, število ranjencev pa se da približno določiti. Tekom sobote so namreč iz Mitrovice po želevnicu pričeli in ko je šel proti jubilejskemu mostu je videl, da pelje nekaj otrok na vozičku kostanj. Pristopil je k njim, jih vprašavši, kje so kostanj nabrali. Ko je neka večja dekle na vozičku kostanj, da je leta tudi storila. Hlapec nesel je vreči na tehnicu, Rohrmannova starejša hčerkja ju je stehala in plačala glasom tehnične knjižice za 84 klg. po dva vinarja 1 K 68 vin. R. plačuje sicer divji kostanj z dežele po 5 K za 100 klg., večje partie celo do 6 K, toda za pobiranje tega kostanja, ki je njegova lastnina, plačuje, ko je sadež zrel za delo tri vinarje za kilogram, za večje partie tudi štiri krome za 100 klg. Kostanj, ki ga je pričeljalo ono dekle, pa ni bil še popolnoma zrel. Treba bo nezreli sadež, ki postane plesnjiv, odbrati in zato platio čeji se jí samo po dva vinarja za klg. Rohrmann je torej prisiljen po svojem konkurentu — ki prav dobro ve, da se ne nahaja na zasebnih vrtovih ljubljanskih niti dva tisoč kilogramov divjega kostanja in da je ves drug nabranost prilastitev Rohrmannove lastnine — moral zarezeti proti svoji volji kostanj kupovati, dasi je imel namen, to stoprav s 1. oktobrom storiti. Ako bi šlo po R., volji bi kostanj kot zrel sadež sam odpadel, R. bi dajal za delo (pobiranje svoje lastnine) otrokom tri vinarje za klg., za 100 in več klg., pa celo po štiri vinarje. Ta zasluzek je takoj velik, da priden otrok lahko v par urah zasluži dve kroni in tudi še več, ker je kostanj težak, kar je neprimerno boljše plačano, kakor dragi kosci, katerim je R. moral letos pet kron na dan plačevati in poleg tega jim še vino dajati. Mnenje o oderuštvu (!) prepušča R. z mirno vestjo sodbi čestitega občinstva. So mišljenuku »Slovenčevu« gospodu Zirkelbachu, ki se je Rohrmann predstavil kot podfaktor »Katoliške tiskarnice« in opetovan zatrjeval, da njegovi hčerkki ni treba kostanj pobirati, ker ima hvala bogu na žetoliko zaslužka, da jo lahko z vsem preskrbi — očetu onega prej imenovanega dekleta — in mu zagrozil, da ga bo po časnikih raztrgal, kateremu je pa R. hladnokrvno odgovoril, da mu je na prostoto voljo dano, ker ne pusti svoje lastnine konkurentu predajati — pa svetuje R., da naj bo prihodnjič bolj oprezen in se dela toliko potov, ter ne zapeljuje časnikarjev k resnicu ne odgovarjajočim noticam.«

Ako bi »Slovenec« tako pisal, prihranil bi svojemu somišljenukovi ovadbi, katerim bodo sigurno sledili kaznovanja, svojemu odgovornemu uredniku, s katerim se bova na pristojnem mestu pomenila

ezioni italiane.

onversazione, grammatica, litteratura.
annuncia dal 15 di questo mese,
Dalmatinova ulica 5 al pianterreno.

Vodovodi Konrad Lachnik, Ljubljana
kanalizacije, kopališke naprave

Inženir-hidrotekt

4334

Projekti in izvršitev pri domaći
specialni tvrdki
(tehn. zvezd. mnenja ob poveritvi
gradbe zastonj).

Sobnoslikarska in pleskarska tvrdka Speletič & Remžgar

Rimska cesta št. 16 v Ljubljani

se priporočata slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča
dela v Ljubljani kakor na deželi.

Delo solidno! 1296-27 Cene primerne!

Nc V 151/9/8

Dražbeni oklic.

Pri podpisanim sodišču se bode oddala

dne 18. oktobra 1909 ob 10. dopoldne v sobi štev. 16

vezanecu Adolfu Kreuzbergerju na podlagi določbe c. kr. okrajnega glavarstva
Kranju z dne 14. junija 1909 štev. 757/4 pristoječa
koncesija za napravo obrtnega obratovališča
v svrhu napeljave električne luči in sile v
mesto Kranj

potom javne dražbe v najem.

Najmanjši ponudek znaša 600 K, varšina 300 K.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani oddelek V,
dne 21. septembra 1909.

Bohotni lasje!

Brez srbetice!

Brez luskin!

To se doseže s stalno uporabo dr. Dralle'se

brezovje vode za lasje.

Najplemenitejše in naravno sredstvo za odgojo las.
Izvenadi s svojim uspehom!

Pa samo ime „dr. Dralle“ jamči pristnost.

St. Louis 1904
Milan 1906 GRAND PRIX.

Dobiava se v parfumerijah, drožerijah, brijačnicah in lekarnah.

Glavni zastop za Avstro-Ogrsko:

M. HOFFMANN & KOMP.

Betin na Lebi. III 2864-5

C. kr. avstrijske državne železnice

Izvleček iz voznega reda.

Veljavem od 1. maja 1909.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)

10:50 ponoči: Osebni vlak v Kamnik.
(Le ob nedeljah in praznikih)

Prihod v Ljubljano (južne železnice)

7:12 zjutraj: Osebni vlak iz Berlinja, Draždan

Prage, Beljaka, juž. žel., Trbiž, Jesenice

Gorice, Trsta, Tržič.

8:55 zjutraj: Osebni vlak iz Kočevja, Straž-

Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

11:23 dopoldne: Osebni vlak iz Berlinja,

Draždan, Prage, Celovca, Beljaka, juž. žel.

čez Podrožico in Trbiž, Gorice, dž. žel.

Jesenic, Tržič.

2:50 popoldne: Osebni vlak iz Kočevja,

Straž-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.

4:15 popoldne: Osebni vlak iz Beljaka, juž.

žel., Trbiž, Celovca, Beljaka, (čez Podrožico),

Gorice, dž. žel., Trsta, c. kr. dž. žel., Beljak, (čez

Podrožico), Celovca.

6:23 zvečer: Osebni vlak v smeri: Tržič,

Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico),

Celovca, Prago, Draždane, Berlin.

8:40 zvečer: Osebni vlak v smeri: Grosuplje,

Rudolfov, Straža-Toplice, Kočevje.

9:00 ponoči: Osebni vlak v smeri: Jesenice,

Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorico, dž. žel.,

Trst, c. kr. dž. žel., Beljak, juž. žel., (čez

Podrožico) Prago, Draždane, Berlin.

14:42 zjutraj: Osebni vlak v smeri: Jesenice,

Trbiž, Gorica, dž. žel., Trst, c. kr. dž.

žel., (od 30. maja le ob nedeljah in praz-

nikih na progi Ljubljana juž. žel.-Trbiž, od

1. julija na progi Ljubljana juž. žel., —

Jesenice vsak dan).

Odhod iz Ljubljane (državne železnice):

7:28 zjutraj: Osebni vlak v Kamnik.

10:00 popoldne: Osebni vlak v Kamnik.

11:00 zvečer: Osebni vlak v Kamnik.

Casi prihoda in odhoda so navedeni v srednjem

europejskem času.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu

Prav dobre 27.8.-16

Vinske sode

z hrastovega lesa, nekaj skoro novih,
200-400 700, 1200 3000, 5000
litrov prda po nizki cen.

FRAN CASCIO

Ljubljana, Šolenburgova ulica št. 6.

H. Volk
v Šočtanju, Štajersko
Kemična
pralnica

urejena z najnovješimi stroji na par

in elektriko se priporoča za snaženje

vsakovrstnih oblek itd. 30

Sprejemalnica za Ljubljano pri

I. Mogdiču

vročaču, Miklošičeva cesta št. 10.

Slovenski elekrotehnik

Fr. Sax

Ljubljana, Gradišče 17.

Uvaja vsakojake elektronske naprave, kot zvonila, telefoni, električni klučavnici za blagajne in navadna vrata, preskušanje strelovodov, nasveti za njih popravo, ozumoma oskrbi popravo in novourdebit.

Izven Ljubljane se priporoča za uvažanje jek. točnih elekt. naprav za luč in moč.

Na razpolago dobro in zanesljivo blago.

Poklicite me, ukaj je Vaš električni
obrat muten. 2795-10

Ant. Bajec

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se
356 40 nehaja njegova

vrtnarija
na Karlovski cesti št. 2,
cvetlični salon

pa pod Trančo.

Izdelenje šopekov, vencev t. d.
Oknsno delo in zmravlje cone.

Velika zaloga suhih vencev.

zunanja naravnita tečno.

Na debelo in drobno po nizkih
cenah priporočam svojo bogate

založeno

trgovino
z galanterijskim in vseh
vsi kramarskim blagom

in pleteninami. 40

Devocionalije

in vse vrste blago za božja pot.

Tvorniška zalogu kram. gluvnikov.

Fanton Skof

Ernest Jevnikarjev naslednik.

Dunajska c. v hiši gotilne št. 6

Atelije „Viktor“
fotografični umetni zavod
Beethovenove ulice štev. 7.

Moka in otrobi!

Sl. občinstvu, zavodom in cenj. trgovcem naznanjam, da sem otvoril

trgovino z moko
na Emonski cesti št. 2.

Moko izdelujem iz priznano najboljših ogrskih pšeničnih vrst.

Cene zelo ugodne, postrežba točna.

3657-1

Vinko Zorčič, Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

V zaboljih brutto za netto.

Razglas.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje s tem za dražbo slednjih odpadkov in drugega starega blaga pismeno konkrečno razpravo:

300 kg lije pletenine,	Brutto za netto.
2.600 " odpadkov trojnika,	
500 " domačega platna,	
1.800 " jutnega platna,	
1.100 " jutnega platna, črnega	
3.200 " hodničnega platna,	
2.100 " jutnih nití,	
700 " jutnih vrvi,	
2.300 " vrvi,	
200 " vrvic (motvoza),	

papirja finega, belega, papirja navadnega, mešanega, cigaretnegata, nečistega,

nadalje že rabilene jutne embalaže, še pripravne za zavjanje, in sicer:

4600 kg okoli 19.000 kosov prevlek, tanka in redka tkanina, 140-180 cm dolga, 80 cm široka,

3200 " okoli 9000 kosov prevlek, pleteninasta tkanina 180-220 cm dolga, 23-35 cm široka,

4500 " okoli 1300 kosov prevlek, pleteninasta črna tkanina 180 do 220 cm dolga, 23-35 cm široka.

4000 " litiga železa (odlomkov), starega, nepovitega,

4100 " litiga železa, ožganega,

2700 " kovanega železa, mešanega z žico in veznim železom,

400 " železne pločevine, stare in nezavite,

680 " cinkove pločevine, stare in nezavite,

100 " medene pločevine, stare in nezavite,

100 " medi, stare in nezavite,

700 " železnih ikeri v zaboljih,

400 " medeni ikeri brutto za netto,

35 " medene pletenine, stare in nezavite,

2400 " odpadkov stekla v sodih in zaboljih, brutto za netto.

Pismene, s pobotnico kake c. kr. blagajne o 10% vloženem vadiju,

</div

Potentirano v 20. državah.

Varstvena znamka.

Köhlerjeva cementna strešna opeka z zarezo

V veliki zalogi je bila oddana izdelovatelj za slovensko Jvan Jelačin na Glincah pri Ljubljani.

Ravnatom se dobi tudi navadna cementna opeka brez zareze v najboljši kakovosti. — Vprašanja je nasloviti na: Ivan Jelačin v 1653-46

Podjetje betonskih stavb Bratje Seravalli & Pontello

Slomškove ulice štev. 19, Ljubljana.

Kiparstvo in tvornica umetnega kamna.

Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izrščevanje cementnih cevi, stopnic, postamento, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tlakanje teras, vodometov, korit in vodovodnih mušljev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz mavca za stene in stropne. — Zaloga kameninastega blaga in šamotne opeke. Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena. Cena najnižja. Jamstvo. Zastopnik svodov patent „Thru!“. 4518-43

Cenik na zahtevo
zastonj in franko.

Slovenska tvrdka čevljev

domačega in tvorniškega izdelka

MATEJ OBLAK

čevljarski mojster

Kongresni trg štev. 6 v Ljubljani

se slavnemu občinstvu priporoča. 347-39

Po meri naročena dela se najsolidneje izvršujejo
v lastni delavnici. . . . .

krasne damske klobuke

kakor tudi za deklice in otroke,

najnovejše mode, v največji izbiri,

po zelo ugodnih cenah

priporoča

Modni salon P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

3550-4

MOTORJE

najboljšega sistema, železne
blagajne, stavb, potrebščine,
mline in stiskalnice za gro-
zdje in sadje in vso drugo železnišno
dobavlja po najnižjih cenah
slovenska veletrgovina z železnišno

Fr. Stupica

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 1.

1449-31

Osrednjo kurjavo in prezračevanje

vseh sestavov postavlja

Češki špecialni zavod: strojna tvornica

Jan Štětka

Praga-Kralj. Vinohrady, Fričova ulica št. 892.

Posebnost: stavbe železnih rastišnjakov
in njih opremljenje s toplo vedo.

Etažna kurjava s štedilniki za stanovanja z 2, 4 ali 6 sobami.

Železne konstrukcije streh, mostov itd.

3281-6

Slovenci imajo 20% popustu.

Svoji k svojim!

Cenjenim gg. akademikom in vsem na Dunaju živečim Slovencem in Slovenkam priporočam

trgovino s papirjem

z bogato zalogo rezglednic, zvezkov, svitčnikov, pisarniškega in oviljalnega papirja, risalnega orodja in drugih šolskih potrebščin na najboljše kakovosti.

3548-2

Mara Steniča
Dunaj VIII., Kochgasse št. 25.

Na drobno in debelo!

Zahtevajte povsod domač izdelek!

Zavratnice (kravate)

Iz prve Jugoslovanske tvornice T. Mlekuža v Ljubljani
se dobe v glavni zalogi pri 2365-7

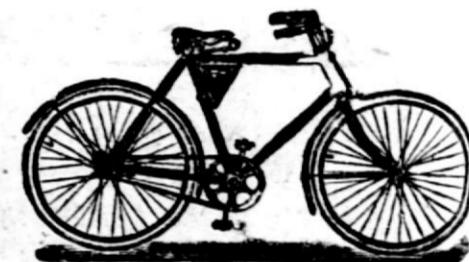
Ludoviku Dolencu
v Ljubljani, Prešernova ulica 14.

Na debelo in drobno!

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko
za prava 860-63

Puchova kolesa

Puch-Special' K 150

„Curier“-kolo K 115

Ker prodajam brez potnikov,
vsled tega blago veliko ceneje.

Ceniki zastonj in poštne proste
Z odličnim spoštovanjem

Fr. Čuden
urar in trgovec v Ljubljani.

Priznano nizke cene!

Velika sezijska prodaja

najnovejše konfekcije

za dame, gospode, deklice, dečke in otroke.

Angleško skladisče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana

Mestni trg štev. 5.